

Спеціалізованій вченій раді
Д 26.059.04
Національного транспортного університету

ВІДГУК
офіційного опонента
доктора економічних наук, професора
Бабиної Олени Євгенівни
на дисертаційну роботу

ПАРФЕНТЬЄВОЇ ОЛЕНИ ГЕННАДІЙВНИ
на тему «**ДІАГНОСТИКА ПОТЕНЦІАЛУ РОЗВИТКУ
АВТОТРАНСПОРТНОГО ПІДПРИЄМСТВА»**
представлену на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук
за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

Актуальність теми дослідження.

Вигідне географічне розташування України з її розгалуженою транспортною системою повинне стати основою для відновлення та розвитку економіки України, перетворення України на економічно розвинену державу. В умовах євроінтеграції транспортна система стає базисом для ефективного входження України у світове спітвоварство. Зростання обсягів товарообороту, пожвавлення внутрішніх і міжнародних перевезень пасажирів і вантажів потребують відповідної транспортної інфраструктури та якісного обслуговування. Суттєва роль у забезпеченні цих вимог належить автотранспортним підприємствам, у зв'язку з чим стає актуальним дослідження особливостей функціонування і сучасних тенденцій їх економічного розвитку, пошуку шляхів підвищення ефективності та зміцнення конкурентоспроможності в напруженому ринковому середовищі, причому, насамперед, за рахунок більш повного використання чинників, що складають потенціал підприємства.

Вирішення задачі ефективного використання потенціалу підприємства вимагає застосування діагностики потенціалу розвитку підприємства - наукового інструментарію з відповідним методичним забезпеченням, що дозволяє на базі показників, що характеризують потенціал розвитку підприємства, здійснювати оцінку можливостей АТП щодо підвищення ефективності використання наявних ресурсів і можливостей для виконання завдань економічного розвитку.

Результати діагностики потенціалу розвитку підприємства є підґрунтям для прийняття управлінських рішень, спрямованих на досягнення високого рівня прибутковості підприємства, підвищення його конкурентоздатності.

поліпшення якості транспортного обслуговування споживачів, екологізацію діяльності тощо.

Зважаючи на те, що дисертаційна робота Нарфентьєвої О.Г. спрямована на розв'язання важливої проблеми діагностики потенціалу розвитку автотранспортного підприємства, що є необхідним для оцінки наявних та потенційних можливостей підприємства щодо найбільш повного використання потенціалу розвитку з метою зростання економічної ефективності та змінення конкурентних позицій на ринку транспортних послуг, то її виконання є актуальним як в теоретичному, так і в практичному аспектах.

Зв'язок роботи з державними науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційна робота пов'язана з тематикою наукових досліджень кафедри «Економіка» факультету Економіки та права Національного транспортного університету у 2014-2017 рр. за темами: «Економічне зростання, його фактори і проблеми підприємництва в Україні», де автором досліджено теоретико-методологічні основи сутності потенціалу підприємства і економічної діагностики; «Механізми та інструменти ефективного економічного розвитку підприємництва в Україні», де автором запропоновано концептуальну модель діагностики потенціалу розвитку; «Формування інноваційно-технологічного потенціалу підприємницької діяльності в Україні», де автором обґрунтовано механізм діагностики потенціалу розвитку автотранспортного підприємства.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Теоретико-методичною основою проведеного дослідження є наукові праці українських та іноземних авторів, законодавчі та нормативні акти України, матеріали фінансової та статистичної звітності автотранспортних підприємств, інтернет-ресурси, аналітичні та статистичні огляди Державної служби статистики.

Метою дисертаційної роботи є обґрунтування теоретико-методичних засад та розробка науково-практичних рекомендацій щодо проведення діагностики потенціалу розвитку підприємств автомобільного транспорту.

В межах сформульованої теми дисертантом поставлено та вирішуються завдання наукового, методичного та практичного характеру. Зокрема:

В теоретичній частині дисертаційного дослідження на підставі вивчення літературних джерел узагальнено науково-методичні засади та практичний інструментарій економічної діагностики підприємства; досліджено економічну сутність категорії «потенціал розвитку підприємства» та узагальнено його характеристики; виділено складові діагностики потенціалу розвитку суб'єкту господарювання.

В результаті проведеного аналізу виявлено тенденції економічного розвитку автотранспортного сектору України; визначено систему індикаторів

з діагностики рівня окремих складових потенціалу розвитку автотранспортного підприємства; обґрунтовано механізм діагностики потенціалу розвитку автотранспортного підприємства.

На завершальному етапі автором розроблено методику діагностики потенціалу розвитку автотранспортного підприємства; сформовано шкалу диференціації рівня потенціалу розвитку автотранспортного підприємства; запропоновано можливі стратегії розвитку автотранспортного підприємства в залежності від відповідного рівня його потенціалу розвитку.

Наукова новизна результатів дослідження

Наукова новизна одержаних результатів полягає у виробленні теоретико-методичних підходів до проведення діагностики потенціалу розвитку підприємства автомобільного транспорту. Найбільш суттєві теоретичні та прикладні результати, які характеризують наукову новизну дослідження і особистий внесок автора, полягають у наступному:

вперше розроблено механізм діагностики потенціалу розвитку автотранспортного підприємства, який базується на системному поєднанні організаційних та методичних аспектів і суб'єктивно-об'єктивній взаємодії виокремлених структурних складових, які розкривають економічний зміст та побудову етапів проведення діагностики потенціалу, що базується на розрахунку інтегрального показника потенціалу розвитку, який відзеркалює реальний стан підприємства з виявленням можливих резервів і надлишків в діяльності поточного періоду та сприяє обґрунтуванню шляхів стратегічного розвитку (с. 113-133).

удосконалений методичний підхід до діагностики потенціалу розвитку автотранспортного підприємства, який базується на виділенні виробничої, управлінської, маркетингової, фінансової та інноваційно-інвестиційної складових, що дозволяє оцінити рівень відповідного потенціалу підприємства з метою обґрунтування напрямів його подальшого розвитку; систему показників діагностики потенціалу розвитку автотранспортного підприємства, результати оцінки яких дозволяють визначити рівень потенціалу розвитку автотранспортного підприємства та ідентифікувати його величину (с. 133-153);

дістало подальшого розвитку обґрунтування основних детермінант в складі стратегій розвитку автотранспортного підприємства, що надасть можливість автотранспортним підприємствам цілеспрямовано визначати стратегічні орієнтири та сприятиме ефективній реалізації їх потенціалу розвитку; теоретико-методичні підходи до формування стратегічних розвитку; методичні підходи до відбору та застосування альтернатив розвитку автотранспортних підприємств на основі матриці взаємозалежності динаміки ринкового попиту та результатів діагностики потенціалу розвитку підприємства, що дає змогу обґрунтувати можливості підприємства у досягненні стратегічних цілей і визначеній підприємства конкурентоспроможності; методичні підходи до відбору та застосування індикаторів діагностики потенціалу розвитку автотранспортного підприємства, що дають можливість систематизації показників комплексної підприємства, що дають можливість систематизації показників комплексної

оцінки стану як для прийняття тактичних і оперативних рішень, так і для внесення своєчасних змін у стратегію розвитку підприємств (с. 154-156; с. 181-186).

Повнота викладення наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації та опублікованих працях.

Основні результати дослідження опубліковано в 34 наукових працях загальним обсягом 4,1 друк. арк., у тому числі в 12 статтях у наукових фахових виданнях України, з яких 9 - одноосібних, 3 статті у періодичних виданнях інших держав (Польща, Росія), а також у 18 матеріалах ітезах конференцій загальним обсягом 1,2 друк. арк., з яких 16 - одноосібні.

Практичне значення результатів дослідження

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що основні положення дисертаційної роботи доведено до рівня методичних розробок та практичних рекомендацій, які спрямовано на вирішення актуальних проблем шляхом проведення діагностики потенціалу розвитку автотранспортних підприємств з метою підвищення їх конкурентоспроможності і забезпечення економічного розвитку у стратегічній перспективі, що підтверджено на: ПАТ «Київська виробнича компанія «РАПІД» при оцінюванні рівня потенціалу розвитку та визначені стратегії розвитку (акт впровадження від 29 грудня 2017р.), ПАТ «АТИ-13058» при впровадженні методичних рекомендацій щодо визначення інтегрального показника та ідентифікації рівня потенціалу розвитку даного підприємства (акт впровадження від 31 січня 2018р.); Державним дорожнім науково-дослідним інститутом ім. М.П. Шульгіна підтверджено використання розроблених автором методичних положень щодо визначення детермінантів потенціалу розвитку автотранспортних підприємств у наукових розробках інституту ДП «Держдор НДІ» (акт впровадження від 13 березня 2018р.).

Теоретичні та практичні результати дисертаційної роботи впроваджено в освітній процес Національного транспортного університету при підготовці та викладанні дисциплін «Економічна діагностика», «Потенціал підприємства»; також вони використовуються в процесі дипломного і курсового проектування (акт впровадження від 12 березня 2018 р.).

Дискусійні положення та зауваження до дисертації

1. В теоретичному розділі роботи (р.1.1) автором досить детально розглянуто сутність понять «потенціал підприємства» та «потенціал розвитку». Проте не достатньо чітко висвітлена позиція автора щодо розвитку». Проте не достатньо чітко висвітлена позиція автора щодо взаємозв'язку між цими поняттями. З одного боку, автор розмежовує ці поняття, надаючи їм окремих трактувань, визначаючи їх складові. Водночас, схема його формування, запропонована автором, дозволяє ці поняття ототожнити.

2. Автором удосконалено методичний підхід до діагностики потенціалу розвитку автотранспортного підприємства, який базується на інтеграції виробничої, управлінської, маркетингової, фінансової та інноваційно-інвестиційної складових. Проте доцільно було б виділити в структурі потенціалу «екологічну» та «соціальну» складові, які є важливими елементами в системі чинників, що забезпечують сталій розвиток транспорту і, відповідно, його потенціалу.

3. В роботі (р.2.1) недостатньо розкрито зарубіжний досвід, особливо провідних країн в розвитку транспортної галузі, щодо визначення, реалізації та посилення потенціалу автотранспортних підприємств.

4. Автором для побудови шкали оцінювання та визначення функції інтегрального показника потенціалу розвитку автотранспортного підприємства запропоновано як ефективний засіб застосовувати дискримінантний аналіз (р.3.1). Слід відмітити, що показники відібрані за допомогою дискримінантної функції за змістом є дуже загальними (наприклад, рентабельність активів, рентабельність транспортних послуг, продуктивність праці) і тому характеристики цих показників не в повній мірі розкривають зміст потенціалу розвитку, що складноє кількісну інтерпретацію рівня саме потенціалу розвитку автотранспортного підприємства.

5. У розділі 2.3 автором оцінено стан зовнішнього середовища транспортних підприємств, проте не зрозуміло для яких саме підприємств здійснено таке оцінювання. Якщо для всієї сукупності, то дискусійно є коректність такої узагальненої оцінки, оскільки при наявних спільних характеристиках зовнішнього середовища у кожного підприємства є свої особливості, пов'язані з видом діяльності, регіоном функціонування, особливостями основної діяльності, наявними конкурентами тощо.

6. У роботі лістали подальшого розвитку теоретико-методичні підходи до формування стратегічних альтернатив розвитку автотранспортних підприємств, проте робота була б логічно завершеною, якби дисертантом було представлено конкретні заходи щодо підвищення конкурентоспроможності досліджуваних суб'єктів господарювання та очікуваний ефект від їх реалізації.

7. Віддаючи належне використанню автором великої кількості наукових джерел (354 джерела) та системному підході до їх аналізу, доцільно було б уникати частих посилань на використані джерела, посилюючи тим самим авторське бачення проблем, що розв'язуються в дисертації.

Однак висловлені зауваження в цілому носять рекомендаційний характер і не знижують наукової та практичної цінності дисертаційного дослідження.

Висновок про відповідність дисертації вимогам «Порядку присудження наукових ступенів»

Дисертаційна робота Парфентьєвої Олени Геннадіївни на тему «Діагностика потенціалу розвитку автотранспортного підприємства»,

відповідає паспорту спеціальності 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності) і вимогам пп. 9,11,12,13, 14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою КМУ від 24 липня 2013 року №567 зі змінами та доповненнями.

Автореферат повністю відображає основні положення, висновки і рекомендації дисертаційного дослідження і є ідентичними з результатами дисертації. Наукові положення мають достатній рівень обґрунтованості, їх достовірність і новизна є об'єктивними та відображають підхід здобувача до вдосконалення та розроблення теоретичних, методичних та прикладних рекомендацій щодо діагностики потенціалу розвитку автотранспортного підприємства. Результати дисертаційного дослідження, які опубліковані автором у фахових виданнях, висновки та рекомендації повністю відображають особистий внесок здобувача.

Загальний висновок

Дисертація Парфентьєвої Олени Геннадіївни на тему «Діагностика потенціалу розвитку автотранспортного підприємства», є завершеною науковою працею, спрямованою на розв'язання важливої наукової задачі щодо діагностики потенціалу розвитку автотранспортного підприємства.

Актуальність виконаної роботи, рівень наукових розробок та практичне значення отриманих результатів дають можливість зробити висновок, що автор дисертації «Діагностика потенціалу розвитку автотранспортного підприємства» Парфентьєва Олена Геннадіївна заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Офіційний опонент,

доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри бізнес-логістики та
транспортних технологій

Державного університету інфраструктури
та технологій

О.Е. Бабина

Підпись доктора економічних наук, проф. Бабиної О.Е.
ЗАСВІДЧУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи
Державного університету інфраструктури та технологій,
кандидат педагогічних наук

Ю.П. Дудник